

5614

ACC. N:R.

Landskap: Småland.Härad: Kinnevald.Socken: Vederstöv.Uppteckningsår: 1938.Upptecknat av: Vilhelm Karlsson.Adress: färväg. 21, Alvesta.Berättat av: Johanna Petersson.Född år 1872, Vederstöv.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVTomten . sid. 1-17.Svar a ULLMA kartfågellista 19:
"Tomten".

17 sidor.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5614

Landskap: Småland Upptecknat av: Pelle Karlsson
 Härad: Kinnared Adress: Järnvägg. 2/ Alarsta
 Socken: Federstäv. Berättat av: Johann Petersen
 Uppteckningsår: 1938 Född år: 1872 i Federstäv.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Tomten

- Vid den tiden, när jag var barn
 sådd man alldeles säkert att det
 fanns tomter, säger min mor Johann
 Petersen. Å Gud vet hur då va, men min
 bror, som är i Amerika nu, kan påstå
 bestämt, att han såg en tomt en gång
 i skugg på 1840-talet. Det var en
 natt när vi låg och sov här på
 Strandatorget, som det hette på
 därren. För steg upp och öppnade.
 Det var knuten Lär som bodde
 här vid sockarär. Han hade ett
 öppet bältyg, men på kolvägen.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. 5614 2.

Landskap: Småland
 Härad: Kinnared.
 Socken: Rödervärd
 Upppteckningsår: 1938

Uppptecknat av: Pehr. Keellsen
 Adress: Järnäggs 2, Alavet
 Berättat av: Johannes Rhessan
 Född år 1872 i Rödervärd.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

hade han svårt för att hitta vägen,
 hemmet skönt som det var mitt
 i natten. Nu berättade han på hem-
 ma för att han ville att någon skul-
 le följa honom med lykta, så att
 det skulle gå lite bättre för ho-
 nom sedan.

Det blev min bror Magni
 som fick låsa i stiga upp och ta
 lyktan i följa Län ett stycke på
 vägen. Län gick före och efter gick
 Magni med lyktan. När de kommit
 mittför "Parras" så kom där ut en
 liten tankemiss från ladagården.

ACC. N:R. 5614 ^{3.}

Landskap: Småland Upptecknat av: Pillem Karlsson
 Härad: Björnsvald Adress: Järnägö. 21, Alvesta
 Socken: Federstäv. Berättat av: Johann Eriksson
 Uppteckningsår: 1938 Född år 1892 i Federstäv.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Han gick nära in till becken på
 stån, men när det var på ordet
 om han inte såg sonen.

Sonen var liten till växten,
 något över en aln lång, oftast
 vad Magni brukade berätta. Han
 var blöd i karlsbyxor, tröskor
 och räd nässa på huvudet —
 såsom han alltid beskrives av gam-
 malt folk i orten. Vidare hade han
 vitt skägg, som räckte långt ner på
 hans bröst, & gråa blöder.

Står han pretade om allt möj-
 ligt men Magni kan hade svart

ACC. N:R. 5614

Landskap: Småland

Härad: Kinnared

Socken: Fädersläv

Uppteckningsår: 1938

Upptecknat av:

Adress:

Berättat av:

Född år

Pärden Karlson

Fjerröggs 21, Alvesta.

Johanna Petersson

1899, Fädersläv.

4.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

för att bovara. Han kände sig underlig till mado vid anblicken av den lille pysslingen, som trippade fram vid knuckens sida.

Magni skulle följa Löv till stora vägen vid Lockasår, sedan skulle han gå hem igen. Han var märkrädd och gick och önskade att han skulle slipa att ha somten som sällskap, när han gick tillbaka.

Och det slapp han. När dom kom fram till Plaven, så glämdes somten på lada gås dörren och blev in där. Och sedan så var han för-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5614

Landskap: Småland Upptecknat av: Pekka Karhman
 Härad: Björnsåls Adress: Järnvägs. 2 Alvesta
 Socken: Federlös Berättat av: Jakob Petersen
 Uppteckningsår: 1938 Född år 1892 i Federlös.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

saken. Men Magni kan gick
 en annan väg när han gick hem.
 För si hur det rätt var, så var
 det i alla fall så att man var
 lite märkrädd för tenten även
 om han inte sa sig för att vara
 farlig. Han vil kärle ju i alla fall
 det övernaturliga.

Det sådes att det berodde
 på tenten att det var så far-
 ligt på Planen och dikt till
 "Sarras". Man trodde nämligen sä-
 kert att han drog från Planen
 till "Sarras". Och när Magni lula-

ACC. N:R. 5614

Landskap: Småland. Upptecknat av: Jenssen Karlsson.
 Härad: Stenungsåls. Adress: Järnvägg. 21, Alasta.
 Socken: Stenungsåls. Berättat av: Jenssen Karlsson.
 Uppteckningsår: 1938 Född år 1871 i Stenungsåls

6.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

och om för oss kärleken, att han och
 Lön hade haft sällskap med Tom-
 ten, då skedde far och mor på
 huvudet å ha, att han såkert
 skulle kända en berg hö eller
 såd och bära ut till "farras."

Det ansågs som en stor fördel
 att ha en son på gården eller
 i berget. Och för borden som
 hade son på gården gick ut
 allihv beo. Karna blev feta och
 välmående, grisarna växte fort
 och hä, helm, såd och palatis
 rökte allihv väl till. Tomten

5614

ACC. N:R.

Landskap:

Härad:

Socken:

Uppteckningsår:

Upptecknat av:

Adress:

Berättat av:

Född år

Småland.
 Byggnads.
 Odenslöv.
 1938

Fiklun Karlsson
 Provägg 21 Alarås
 Julemo Fiklun
 1892 Odenslöv.

Drag till kaset som det hette.
 Lade man väl föt in en kante på går-
 den så fick man lov att färra-
 ka källa honom koss.

På en gård ~~tema~~ i Odenslövda
 blev dom en med tomken, bruka-
 de min far berättat. Det gick så
 till att de höll på med att trä-
 ka med slaga, som man alltid
 gjorde på den tiden. Prästen och
 dennes dräng hjälpte borden och
 hans son med drickningen. Nu
 var det så, att grannen lykte
 att sedan sjunk sakta i ladd.

Skriv endast på denna sida!

7.
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

ACC. N:R. 5614

Landskap:

Småland

Härad:

Kinnared

Socken:

Fidesläv

Uppteckningsår:

1938

Upptecknat av:

Vickor Karlsson

Adress:

Färnebo 21, Alast

Berättat av:

Johanna Petersen

Född år

1877 i Fidesläv

P.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Man hade träsket i flera da-
gar och ändå så var det myck-
et kvar. Och då hade grannarna
fått borden:

- Då å hemskt va då å välsig-
nat i last. Då vi ut som om
du hade en samte, som dra hit
en del från min gård. Där å min-
sjäken allting på hemskt o -
Drott.

Då hänskrattade borden å
sa:

- Å en sin våra liten hemsktacka
se då å dock inte möte han tyg

ACC. N:R. 5614

Landskap: Småland.

Härad: Kinnared.

Socken: Fidelesläv.

Uppteckningsår: 1938.

Upptecknat av: J. H. H. H.

Adress: J. H. H. H.

Berättat av: J. H. H. H.

Född år 1877 i Fidelesläv.

9.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

må. Så honom kan en rock bä-
ra i mestadels utan att en blå li-
anes paa att. Så da kan gärna
få. Ljfte om min tarat om da vel
så fö da si nu da gå.

Banden hade knäppt lalat till
slut, färdar det började att prusa
upp i lalat. Och när di kiftade dit
opp så fick di si en liten pyssling
som stod och höll upp en kärve
eller nek något ännu sitt huvud.
Sedan släppte den nek och sprang
ut genom en darr som fanns på
sidan om lalat. När kallarne kiftade

ACC. N:R. 5614

Landskap: *Småland.*
 Härad: *Tinnensald.*
 Socken: *Pederelöv.*
 Uppteckningsår: *1938*
 Upptecknat av: *Pekelin Kerksten*
 Adress: *Färnäsgr. 2, Alacoth*
 Berättat av: *Johanna Kerksten*
 Född år: *1872, Pederelöv.*

10
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

nt, så var han försuennen.

Bonden fick minnen sedan äng-
 ra att han sagt någonting så
 demt om hemmen. Ty han blev arg
 för att han blivit härad för att
 han inte var stark. Han flyttade
 från gårdan till grannen. Och hur
 det var så vändes det så, att det
 färdjades att söka till bro med all-
 ting hos grannen, men hos bon-
 den som härad hemmen blev det
 både si och så. Det trädde att
 han hade börjat att dra från
 den senare till den förra. Och

Skriv endast på denna sida!

5614

ACC. N:R.

Landskap:

Småland.

Upptecknat av:

Härad:

Kinnared.

Adress:

Socken:

Hedeslöv.

Berättat av:

Uppteckningsår:

1938

Född år

1892 i Hedeslöv.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

eftersom man nu hade fått reda på att han orkade med så mycket som en hel vek i sänder förstås man att det kunde "ränta" till ganska bra. Det sadus att banden många gånger sedan sagt att han ångsat att han föregat tomten på så sätt. Det fanns således inget tvivel på att denna värld se verkligen existerade.

Någon berättelse om att någon flyttat från sin gård för att slipa tomten finns inte i arten. Däremot brukade min far tala om

ACC. N:R. 5614

Landskap: Småland.
 Härad: Kinnared.
 Socken: Föderläv.
 Uppteckningsår: 1938.

Upptecknat av: P. K. Karlsson
 Adress: Järnvägg 81, Alvesta
 Berättat av: P. K. Karlsson
 Född år: 1892 i Föderläv.

12
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

en bande från Fittafja som flyttade till en gård i Tåvelsäs, att han fick komma med sig till sin nya boplatz. På kvällen när banden från Fittafja hade kommit det sista luset märkte han att det kom någon med lyktan efter honom. Han stannade på en backe för att han skulle få se vem det var som braskade efter honom. Omständ. rymde sig den som bar lyktan banden, men när han kommit på några stans till bakom skjutsen stannade han i lyktsticket

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5614

Landskap: Småland. Upptecknat av: Pihlsten Karlson
 Härad: Bohuslän. Adress: Färnäsgr. 21 Alvesta.
 Socken: Federöslöv. Berättat av: Johann Pihlspan
 Uppteckningsår: 1938 Född år 1892 i Federöslöv.

13
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

Säg han emellertid en liten rö-
 gal mer än elskäjd gubbe med
 tråstar på fätharna och luras
 på kuberst. Borden blea glad
 — han förstod att Tomten äm-
 nade följa med honom till
 det stora kummet i Tivelsås.

Talket här i trakten föreställ-
 de sig alltså att Tomten var
 mycket senlig av sig. Färr
 i världen liksom nu så fanns
 det ofta grannar, som vara överko-
 njade på varandra. Och ett man
 användades en gård som hade Tomte

5614

ACC. N:R.

Landskap:

Småland.

Härad:

Kinnareds.

Socken:

Tidesläs.

Uppteckningsår:

1938.

Upptecknat av:

Pilleum Karlsson

Adress:

Järnvägg. 21, Alasta

Berättat av:

Johanna Johansson

Född år

1892 i Tidesläs.

14.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Det är därför lätt att förstå. Och
 min far han brukade kalla en kus-
 en bonde på Boda lade käng-
 gäddor i den gröt som grannar
 saft ut på lagan till tom-
 ten. Fanken blev då så arg-
 över att man på gården "vår-
 de honom så illa" att han flyt-
 tade från gården. Intrigen med
 känggäddan lyckades således.

I min ungdom tjänade jag
 piga upp i Odenslands Värreger.
 Där hände det ibland att käng-
 lens man blev kapfläskt en-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5614

Landskap: Småland. Upptecknat av: Pihlman Karlsson
 Härad: Björnsåls. Adress: Fringsg. 3. Blåst.
 Socken: Federalöv. Berättat av: Johanna Christen.
 Uppteckningsår: 1938. Född år 1872 i Federalöv.

15
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

der nättarna. Man brukade då att det
 var tanter som gjort flätning.
 Än i dag är man öviss om huru
 dylik flätning kan uppkomma.

Mest "stäte" var det med tan-
 ter vid julen. Då fick den på-
 inga villkor gömmas bort om
 man så våkade med att natta
 är skulle bli lyckosamt. Man
 glömde således inte att sätta
 ut en skål av den goda jul-
 gräten åt konen. Gräten sattes
 vanligtvis ut på lagen. Man
 gjorde i regel något kiken

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5614

Landskap: Småland. Upptecknat av: Adolf Carlsson
 Härad: Tinnarevåls. Adress: Färnäsgr. 21, Alavik
 Socken: Feddesläv. Berättat av: Johannes Carlsson
 Uppteckningsår: 1938. Född år 1871 i Feddesläv.

16.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

om på den så att man med
säkerhet skulle kunna se om
den hade blivit röd eller inte
Och man hade samten i de fl.
Ja fad sommar julgräten. Det
var man för det mesta säker
om.

Bruket att säga ut grät
till julanten hade länge kvar
i Feddesläv. Denna gamla sedvän-
ja fortsattes sålunda i några
fall ända in på 1920-talet. Men
om man vid denna tid kanske up-
perst att tra på samten, så gjordes

5614

ACC. N:R.

Landskap:

Härad:

Socken:

Uppteckningsår:

Upptecknat av:

Adress:

Berättat av:

Född år

i

19
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

för att bevara gamla traditioner
Därigenom slag av tomte, vilka
efterfrågas i eder frågelista, kän-
ner icke min sagsman till. Det
berättade tär dock utgöra ett
bevis för hur fast och säkert
man förr trädde på tomten i
Fäderslöv.

Uppgifterna som ligga till grund
för ovanstående uppteckning äro
hämtade från Odenslöv: Fäders-
löv.